

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

Матеріали

X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

30 березня 2018 року

Одеса
ОДУВС
2018

УДК 351.74
ББК 67.401.133
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Р68 **Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали X міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 30 березня 2018 р. — Одеса: ОДУВС, 2018. — 282 с.

УДК 351.74
ББК 67.401.133

*Поточняк М. І.,
студентка Херсонського факультету ОДУВС
Науковий керівник: Бараненко Р. В., к. тех. н., доцент,
професор кафедри Херсонського факультету ОДУВС*

КІБЕРЗЛОЧИННИ: ВІРТУАЛЬНА ВІКТИМНА ПОВЕДІНКА – ЖИТТЄВА ПОЗИЦІЯ ЧИ СТАН ОСОБИ-ЖЕРТВИ ЗЛОЧИНУ?

Сьогодні соціальні мережі стали невід'ємною частиною життя кожної активної людини. Через них можна не тільки заводити нові знайомства, але й висловлювати свою позицію, знаходити друзів за інтересами, обмінюватись інформацією та багато чого іншого.

Ранок майже кожного громадянина розпочинається з оновлення інформаційної стрічки, особливо це стосується підростаючої молоді –найбільші залежної від різноманітних гаджетів. В соціальних мережах масово відбувається зомбування людей з використанням засобів інформаційної війни, проте інколи й самі

пересічні люди, що стають одержимими ідеями зловмисників, починають втілювати у життя заплановані протиправні дії, ставлячи під загрозу національну безпеку цілих держав. Деякі роблять це навмисно та отримують відповідну матеріальну винагороду, проте є категорія осіб, що підпадають під злочинний вплив не з власної волі, а обираючи віктимну позицію.

Розглянемо узагальнені віктимологічні фактори, під якими розуміються сукупність причин, що породжують жертву злочину [1].

Віктимологічні фактори формуються в певних умовах конкретної ситуації. Під ними слід розуміти сукупність умов, при яких особа стає потенційною або реальною жертвою, а також особистісні характеристики вже реальних жертв злочину, які беруть участь в механізації вчинення конкретного злочину [2].

Матеріали досліджень і дані кримінально-правової статистики свідчать, що значна кількість протиправних діянь зумовлені поведінкою самої жертви [3].

Віктимна поведінка – це дії або бездіяльність особи, що зумовили вибір її у ролі жертви і стали приводом для вчинення злочину в конкретній життєвій ситуації [4].

З використанням інформаційного простору небезпечна взаємодія суб'єкта віктимної поведінки зі злочинцем перетворюється у протиправний сценарій, за яким часто, завчасно розподіливши ролі, жертва стає виконавцем, інколи не розуміючи цього, а підбурювач, пособник зникають з поля зору правоохоронних органів, уникаючи кримінальної відповідальності. Звісно, для цього злочинці вдаються до психологічних засобів впливу. Поведінку, яка порушує закон, злочинці представляють під таким кутом, що вона втрачає протиправний характер, та, маніпулюючи свідомістю жертви, досягають своєї протиправної мети.

Намітивши жертву, злочинці підштовхують її до ролі постраждалого: зближуються, відволікають увагу, заманюють у пастку, або ж безпідставно звинувачують та залякують. Їхньою головною метою є отримання тимчасової влади над жертвою, змінивши її мислення й поведінку у потрібному для них напрямі. Для злочинців ідеальна жертва – це неготова захищатися за конкретних обставин особа, а також підвладна впливу та маніпуляціям. Природна необізнаність жертви про небезпеку, неготовність захищатися підвищує шанси на успішне злочинне посягання [4].

Постійні повідомлення про вчинені злочини, стан криміногенної ситуації не тільки інформують суспільство, але й створюють стан небезпеки, відбувається зневіра в спроможності правоохоронних органів зменшити рівень злочинності, серед людей створюється хаос і зростає кількість тих, хто, перебуваючи у безпорадному стані, потрапляє до кола інтересів зловмисників.

Американські психологи Бетті Грейсон і Моріс Стейн [4] експериментальним шляхом довели, що більшість насильницьких злочинців обирали жертву вуличних пограбувань упродовж семи секунд за фізичними даними, особливостями рухів і ходи, прогнозованою здатністю чинити опір. Злочинцям буває легко обрати потенційну жертву в інтернет-просторі, скориставшись соціальними мережами, склавши її психологічний портрет, вивчивши вподобання та проникнувши в довіру під маскою людини, що має схожі інтереси. Це має спонукати суспільство до того, щоб користувачі Інтернет ресурсів не розповсюджували інформацію в такому обсязі, як це відбувається зараз, бо є велика загроза сьогодні не тільки стати постражданим від шкідливого вірусу, але й бути учасником спеціальної операції навіть не знаючи про це.

Великий потік дезорієнтуючої інформації, урбанізація, технологічна революція може вивести просту людину з ладу, зробити її вразливішою. Таким чином особа перетворюється на привабливий об'єкт злочинного посягання та «матеріал», з яким можна працювати зловмисникам. З їхнього боку люди сприймаються як сіра маса, що служить провідником для заданої мети.

Характеризуючи обставини, що сприяють зародженню і розвитку протиправного діяння, необхідно звернути увагу на те, що в генезисі злочину суттєву роль відіграє характер відносин потерпілого не тільки з правопорушниками, але й з іншими людьми, що були пов'язані з ними в момент вчинення злочину. Ці відносини можуть впливати як позитивно, так і негативно на поведінку потенційної жертви. Наслідком цього може бути як вчинення злочину, так і навпаки. Аналіз таких взаємовідносин необхідно враховувати при визначенні заходів віктимологічної профілактики [5, С.22], яка б розповсюджувалась і на користувачів мережі Інтернет, не тільки ознайомлюючи їх з елементарними правилами поведінки у мережі, але й запроваджуючи дієві способи для уникнення витоку персональної інформації та використання її злочинцями на власний розсуд. Тому виникає необхідність у розробці, впровадженні й широкому використанні організаційних, технічних, законодавчих методів та відповідного програмного забезпечення для захисту персональних даних та конфіденційної інформації як інструменту протидії кіберзлочинам в мережі Internet.

Література

1. Бессонов Владимир Анатольевич. Виктимологические аспекты предупреждения преступлений в сфере компьютерной информации : диссертация ... кандидата юридических наук : 12.00.08. – Нижний Новгород, 2000. – 249 с.

2. Зыков Даниил Алексеевич. Виктимологические аспекты предупреждения компьютерного мошенничества : диссертация ... кандидата юридических наук : 12.00.08. – Владимир, 2002. – 211 с.

3. Віктимна поведінка жертви злочину. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/87/7/>

4. Головкін Б.М. Віктимна поведінка жертв злочинів. // Проблеми законності : зб. наук. праць / відп. ред. В.Я. Тацій. – Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2016. – Вип. 135. – С. 124-135. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oaji.net/pdf.html?n=2017/3229-1484730802.pdf

5. Кулакова Н.В. Механізм індивідуальної віктимної поведінки. // Віктимологічна профілактика окремих видів злочинів [Текст] : тези доповідей круглого столу. (Київ, 29 квітня 2014 року) / ред. кол. О.М. Джужа, В.В. Василевич, Т.Л. Кальченко та ін. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2014. – 215 с. – С. 20-22.

Благута Р. І., Кунтій А. І. ОКРЕМІ АСПЕКТИ СКАСУВАННЯ АРЕШТУ НА МАЙНО ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	221
Борець Т. О. ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ МОТОТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ.....	222
Вайда Т. С. РОСІЙСЬКА СУБКУЛЬТУРА «А.У.Є.» ЯК АКТУАЛЬНА КРИМІНОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ТА СУЧАСНА ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВСЬКОЇ (СТУДЕНТСЬКОЇ) МОЛОДІ УКРАЇНИ.....	223
Вереша Р. В. ЗЛОЧИН ТА ЙОГО СУБ'ЄКТИВНИЙ ЕЛЕМЕНТ: ЕТИМОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ.....	226
Волошина К. О. ГРОМАДСЬКІ РОБОТИ, ЯК ВИД КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	227
Габуда А. С. ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛІЗАЦІЮ ШАНТАЖУ.....	229
Голубош В. В. УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, ПРЕДМЕТОМ ЯКИХ Є ЗБРОЯ, БОЙОВІ ПРИПАСИ, ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ ТА ВИБУХОВІ ПРИСТРОЇ.....	231
Грищенко О. А. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ФОРМ ТА СКЛАДУ ЕЛЕМЕНТІВ ПРОГРЕСИВНОЇ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В ТЕОРІЇ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ.....	233
Діконська О. А. СУКУПНІСТЬ ЗЛОЧИНІВ ТА ЇЇ ВІДМІННІСТЬ ВІД КОНКУРЕНЦІЇ ЗЛОЧИНІВ.....	234
Калмикова К. Ю. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНУ (ІНФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ).....	236
Катеринчук К. В. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КАТУВАНЬ В УКРАЇНІ.....	238
Кириченко А. А. ДТД ЗАЙЦЕВОЙ И ДРОНОВА: ПРОЯВЛЕННЯ ЦИНИЧНОЇ КОРРУПЦІЇ ИЛИ ЯВНОГО НЕПРОФЕСІОНАЛІЗМА.....	239
Конопельський В. Я., Чекмарьова І. М. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МИРОВОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ.....	241
Ляховецької Г. І. СПІВВІДНОШЕННЯ СУСПІЛЬНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ НАСЛІДКІВ ЯК КРИТЕРІЙ ВІДМЕЖУВАННЯ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ ВІД СКЛАДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	243
Tetyana Madej, Viktor Zaikin, Yuliya Reznik KORRUPTION IN DEUTSCHLAND. BEKÄMPFUNG UND STRATEGIE.....	246
Марченко А. А. ВІДНОВНЕ ПРАВОСУДДЯ: ОКРЕМІ ДОКТРИНАЛЬНІ АСПЕКТИ.....	247
Меркулова В. О. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИМИРЕННЯ: НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	249
Носенко Д. С. НАЛАГОДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ЯК ЗАХІД ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ЛУГАНСЬКОЇ ТА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ...	251
Петриченко Ю. Д. ЗАГАЛЬНО ПРАВОВА СУТНІСТЬ ТА ПОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБСТАВИН, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ АНТИСОЦІАЛЬНІСТЬ ДІЯННЯ.....	253
Комочкіна А. Ю. ОКРЕМІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ.....	254
Поточняк М. І. КІБЕРЗЛОЧИНИ: ВІРТУАЛЬНА ВІКТИМНА ПОВЕДІНКА – ЖИТТЄВА ПОЗИЦІЯ ЧИ СТАН ОСОБИ-ЖЕРТВИ ЗЛОЧИНУ?.....	256